

Liv Danyèl la — Nimewo san katreven-uit

Depi Rafia rive Panium: Dekouvri Siyifikasyon Pwofetik Batay Ansyen yo

Jeff Pippenger

2024-04-18

Batay Rafya a ak Batay Panyòm se de evènman istorik diferan ki te rive nan epòk ak kontèks diferan, men toude gen enpòtans nan istwa ansyen Jide ak rejyon ki te antoure li yo. Batay Rafya a te fèt an 217 av. J.-K. Batay Panyòm nan te fèt an 200 av. J.-K. ant wayòm Seleusid la (wa nò a) ak wayòm Ptolemeyik la (wa sid la). De batay sa yo idantifye nan vèsè onz rive kenz nan chapit onz liv Danyèl la. De batay sa yo te vini anvan Revòlt Makabe yo an 167 av. J.-K.

Batay Panium nan te pran non li nan karakteristik jewografik ki te toupre a, Mòn Panium, kote konfli a te fèt. Non Panium nan sòti nan bondye grèk Pan, pou li menm yo te dedye yon tanp la. Sit la te konnen kòm Panium akòz asosyasyon li ak adorasyon Pan. Konplèks tanp lan te souvan rele Tanp Sen Pan an, sa ki mete aksan sou wòl li kòm yon kote devouman relijye ak adorasyon ki te dedye a bondye Pan. Tèm “Nymphaeum” nan refere a yon moniman oswa yon tanpèt ki te dedye a nenf dlo yo nan ansyen relijyon grèk ak women. Konplèks tanp lan nan Panium te gen ladan l yon grot ak yon sous natirèl, kote yo te kwè nenf yo te rete, e konsa pafwa yo te rele l Nymphaeum Panium nan.

Aprè vil la te rebati epi elaji pa Ewòd Filip, pitit gason Ewòd Gran an, yo te rele l Sezare Filip nan onè Anperè women Seza Ogis ak Ewòd Filip li menm. Konplèks tanp lan te yon sant relijye enpòtan nan vil sa a.

Pandan rèy Anperè Ogis, yo te rededikase oswa yo te chanje non tanp lan an pou onore Ogis, sa ki te reflekte kil anperyal la ansanm ak entegrasyon pratik relijye women yo nan peyizaj relijye lokal la. Zòn ki toupre ansyen vil Sezare Filip, kote tanp Pan an te chita, pafwa yo te rele l “Pòt Lanfè” oswa “Pòt Adès.”

Nan vèsè sèz rive diznèf nan chapit onz liv Danyèl la, twa zòn jewografik konkèt yo ke lavil Wòm payèn te dwe soumèt pou l te tabli kòm katriyèm wayòm pwofesi bibliik la ak wa nò a nan chapit la, yo reprezante. Nan vèsè sèz la, yo idantifye jeneral women Pompée kòm moun ki te konkeri Siri an 65 anvan Kris, epi apre sa Jerizalèm an 63 anvan Kris. Vèsè disèt rive diznèf yo idantifye konkèt peyi Lejip pa Jilyis Sèza kòm twazyèm nan twa obstak yo. Batay Aktiyòm nan, an 31 anvan Kris, make kòmansman twasan swasant ane pandan yo lavil Wòm payèn t ap gouvène avèk sipremasi, an akonplisman vèsè vennkat chapit onz liv Danyèl la.

Nan vèsè ven an, yo make rèy Ogis Seza a, e se nan istwa sa a Jezi te fèt. Aprè sa, nan vèsè vennsenk ak vennde a, yo idantifye rèy Tiberiyis Seza mekan an, konsa yo make krisifiksyon Kris la. Nan vèsè venntrwa a, yo make alyans Juif Makabe yo te antre ladan l ak Wòm payen an, e konsa koule listwa ki te kòmanse nan vèsè onz la vin sispann, epi narasyon istorik la retounen sou peryòd 161 av. J.-K. rive 158 av. J.-K.

Vèsè venntwa a reprezante liy Makabe yo, e byenke li pa bay tout detay liy pwofetik yo, dosye listwa a bay yo. Nan ane 217 anvan Jezikri, batay Rafya a te fèt, e apre sa yon wa timoun te kite Ejip vilnerab. Pandan wa Selesid yo ak wa Grèk yo t ap fè plan pou yo regle kesyon wa timoun nan nan ane 200 anvan Jezikri, Wòm te antre nan listwa a e li te vin defansè wa timoun Ejipsyen an. Nan menm ane a batay Panyòm nan te fèt. Apre sa, nan ane 167 anvan Jezikri, lagè geriya Makabe yo te kòmanse.

Revòlt Makabe a te kòmanse nan Moden an 167 anvan Jezikri, e li te gen ladan l Makabe yo pa t sèlman pran zam kont Anpi Selesid la, men yo te atake tou Jwif yo ke yo te jije kòm alye ak Selesid yo. Revòlt la te motive pa rezon relijye, e li te mennen kont yon lènmi ni andedan ni deyò. An 164 anvan Jezikri, Makabe yo te rekonsakre tanp lan, e se evènman sa a selebrasyon jwif Hanouka a komemore. Nan menm ane sa a, Antiòkis Epifan, moun malfektè sa a, te mouri. Apre sa, soti 161 anvan Jezikri rive 158 anvan Jezikri, yo te antre nan “alyans” vèsè venntwa a avèk Wòm.

Sèl referans dirèk sou Makabe yo, rebelyon yo ak alyans yo avèk Wòm, jwenn nan vèsè venntwa; men istwa dinasti a, yo rele Dinasti Asmone an, te kòmanse nan Modeyin an 167 anvan Jezikri, epi li te kontinye jouk nan tan kwa a. Dènye reprezantan Dinasti Asmone an se te Farizyen yo nan epòk Kris la. Se poutèt sa, gen yon liy pwofetik nan istwa Jidayis aposta a, jan Makabe yo te reprezante li, ki te kòmanse an 167 anvan Jezikri nan rebelyon Modeyin an, epi ki fini nan vèsè vennteyen ak vennnde lè Jezi te kloure sou kwa a.

Istwa yo te rive nan yon pwen desizif nan vèsè sèz la, lè Wòm, pou premye fwa, atravè Pompey, te konkeri Jerizalèm. Prensipal motivasyon li pou fè destriksyon an tonbe sou Jerizalèm nan epòk sa a se te yon konfli ant de faksyon nan Dinasti Asmone an. Depi lè sa a (63 anvan Jezikri), Jida te anba dominasyon women. Nan nivo pwofetik, Dinasti Asmone an Makabe yo kòmanse nan batay Modeyin nan an 167 anvan Jezikri, epi ansuit yo mete l anba soumèt devan Wòm an 63 anvan Jezikri. Pa twò lontan apre kòmansman istwa sa a, Makabe yo te inisye epi yo te antre nan yon alyans ak Wòm soti 161 anvan Jezikri rive 158 anvan Jezikri. Yo te anba soumèt devan Wòm depi 63 anvan Jezikri jouk kwa a ak destriksyon final Jerizalèm nan nan ane 70.

Liy pwofetik Makabe yo se liy Jidayis aposta a, e se poutèt sa li sèvi kòm tip liy Pwotestantis aposta a. Depi Batay Panium lan rive jouk lwa dimanch vèsè sèz la, evènman pwofetik ane 200 av. J.-K., 167 av. J.-K., 164 av. J.-K., ansanm ak alyans ki soti 161 av. J.-K. rive 158 av. J.-K. yo, pral repete nan istwa Pwotestantis aposta a. Pwen repè sa yo pral rive nan istwa wityèm prezidan an ki soti nan sèt yo, anvan lwa dimanch lan. Ane 200 av. J.-K. reprezante liy ekstèn kòn Repibliken an anrapò ak ane 167 av. J.-K., ki reprezante liy entèn kòn Pwotestantis aposta a.

Siy sa yo, nan sans esansyèl yo, kache anndan liy istwa Dinasti Asmone a; men, malgre sa, yo fòme yon pati nan istwa kache vèsè karant nan Danyèl onz la. Se yon liy ki fè pati “pati sa a nan pwofesi Danyèl la ki gen rapò ak dènye jou yo.”

Lefètke Jidayis selebre Hanouka an memwa revòlt Makabe yo pa fè Makabe yo tounen moun ki jis. Akoz rebelyon, Shekina a pa t janm retounen nan tanp ki te rebati apre kaptivite swasanndizan an. Dènye mesaj pwofetik la te vini pa mwayen Malachi apeprè de syèk anvan Makabe yo. Istwa

Makabe yo montre yo te pèmèt chèf politik yo sèvi tou kòm gran prèt, menm peche Ptolemi, moun Lejip la, te eseye fè a, e menm sa Wa Ozyas te eseye fè a tou. Tradisyon an fè konnen Bondye te entèvni pou anpeche Ptolemi fè zak sakrilèj sa a, epi Pawòl Bondye a montre klèman ke Bondye te entèvni lè wa Ozyas te eseye fè travay prèt la ansanm ak travay wa a. Dènye fwi dinasti yo a se te Farizyen yo. Pa gen okenn rezon pou konkli Makabe yo te yon senbòl jistis, malgre respè istorik Jwif Jidayis modèn yo ka genyen pou yo.

Refòm Pwotestan an te kòmanse nan tan Luther, e li te yon devlopman pwogresif. Li pa t yon nouvo tradisyon, paske Jezi ak disip Li yo te Pwotestan. Se te yon leve konsyans soti nan fènwa listwa a, kote Luther ak lòt refòmateur yo te leve. Pik refòm pwogresif sa a se te mouvman Millerite la. Bondye pa t sèlman bezwen reveye premye refòmateur yo sou peche Babilòn yo, men Li te gen entansyon mennen yo nan konpreyansyon plen sou lalwa Li a, ak travay Li nan tanp selès la. Nan dat 19 avril 1844, Pwotestan yo te rejte limyè k ap ogmante refòm nan epi yo te vin tounen Pwotestantis apostazi.

Fidèl Millerit yo, lè sa a, te “resevwa manto a” epi yo te dirije antre nan Trè Sen an pou fini travay la, pou yo vin kretyen pwotestan ki gen matirite. An 1863, sila yo ki te resevwa manto a, pa mwayen dezobeyisans, te mete manto Pwotestantis la sou kote, epi yo te pran manto Lawodise a. Nan peryòd final sele san karannkat mil yo, ki te kòmanse vennnde zan apre 11 septanm 2001, an 2023, Lyon tribi Jida a ap retire sele sou verite ki ranpli istwa kache vèsè karant nan chapit onz Danyèl la, ki se istwa depi efondreman Inyon Sovyetik la an 1989 rive jouk lwa dimanch ki pral vini talè a. Lè L ap fè sa, Li retire sele sou istwa Jidayis aposta a kòm yon senbòl Pwotestantis aposta a.

Tou de liy nan pèp Bondye ki vin apostazi a, kit se sa yo ki soti nan Jida literal la oswa nan Jida esprityèl la (toude se peyi gloriye), rive nan fen yo lè Jerizalèm konkeri, premye a an 63 av. J.-K., epi dezyèm nan nan lwa dimanch ki pral vini byento an. Toude liy yo reprezante lagè ki motive pa konviksyon relijye ki egare. Toude liy yo reprezante yon lagè kont filozofi relijye Lagrès yo, epi toude fini ak apostazi yo vin anba dominasyon Wòm. Mwen idantifye twa batay vèsè karant lan kòm sa ki reprezante efondreman Inyon Sovyetik la an 1989, Lagè Ikrèn nan, ak Panyòm nan nan moman lwa dimanch lan, nan bi pou m idantifye yon distenksyon ant twa batay sa yo ak twa lagè mondyal yo.

«Pawòl Bondye a te bay avètisman konsènan danje k ap pwoche a; si yo neglije sa, mond pwotestan an ap vin konnen ki sa objektif Wòm yo ye vrèman, sèlman lè li twò ta pou chape anba pyèj la. Li ap grandi an silans pou l antre nan pouvwa. Doktrin li yo ap egzèse enfluyans yo nan sal lejislatif yo, nan legliz yo, ak nan kè lèzòm. Li ap anpile estrikti li yo, ki wo e masif, nan retrè sekrè kote ansyen pèsekisyon li yo pral repete. An kachèt e san moun pa sispèk sa, li ap ranfòse fòs li yo pou l fè pwòp enterè pa li vanse lè l a va rive pou li frape. Tout sa li anvi se yon pozisyon avantaj, e sa deja ap ba li. Talè konsa nou pral wè e nou pral santi ki sa objektif eleman women an ye. Nenpòt moun ki va kwè epi ki va obeye pawòl Bondye a ap, poutèt sa menm, sibi repwòch ak pèsekisyon.» The Great Controversy, 581.

Depi nan vèsè dis, ki idantifye efondreman Inyon Sovyetik la an 1989, rive jouk nan Batay Panyòm nan vèsè kenz la, papote a te “ranfòse fòs li yo pou l avanse pwòp objektif pa li lè tan an

va rive pou l frape.” Vèsè sa yo idantifye sikonstans pwofetik ki se “pèlen” papote a te prepare, e li pral enposib pou “chape” anba li. Nan angajman final la, ki reprezante pa Batay Panyòm nan, imaj bèt la pral fòme Ozetazini. Fòmasyon imaj sa a se dènye tès la pou pèp Bondye a nan dènye jou yo.

“Seyè a te montre m byen klè ke imaj bèt la pral fòme anvan tan favè a fini; paske se li ki pral gwo eprèv pou pèp Bondye a, pa mwayen li sò etènèl yo pral deside. ... Nan Revelasyon 13 sijè sa a prezante klèman; [Revelasyon 13:11–17, site].

«Sa a se tès pèp Bondye a dwe pase anvan yo sele. Tout moun ki te pwouve fidelite yo anvè Bondye lè yo te obeyi lwa Li, epi yo te refize aksepte yon fo saba, yo pral ranje anba banyè Senyè a, Bondye Jewova, epi yo pral resevwa sele Bondye vivan an. Men, moun ki lage verite ki soti nan syèl la epi ki aksepte saba dimanch lan, yo pral resevwa mak bèt la.» Manuscript Releases, volim 15, 15.

Fòmasyon imaj bèt la reprezante peryòd kote alyans ak Wòm nan te antre an vigè. Kòn pwotestan Etazini an te vin tounen pitit fi Wòm yo an 1844, epi kòmansman istwa yo repete nan fen istwa yo lè yo deside ankò pou imite manman yo.

“Mwen te wè ke bèt ki te gen de kòn nan te gen yon bouch dragon, e ke pouvwa li te nan tèt li, e ke dekrè a t ap soti nan bouch li. Lè sa a, mwen te wè Manman Jènès yo; ke manman an pa t pitit fi yo, men li te separe e diferan de yo. Li te gen tan pa li, e tan sa a pase; epi pitit fi li yo, sekt pwotestan yo, te vini apre sou sèn nan pou yo jwe menm lespri manman an te genyen lè li t ap pèsekite sen yo. Mwen te wè ke, menm jan manman an t ap diminye nan pouvwa, pitit fi yo t ap grandi, e talè konsa yo pral egzèsè pouvwa manman an te egzèsè yon fwa.”

“Mwen te wè legliz nominal la ak Advantis nominal yo, tankou Jida, t ap livre nou bay Katolik yo pou yo jwenn enfliyan yo pou vini kont verite a. Lè sa a, sen yo pral yon pèp ki pa parèt, Katolik yo ap konnen yo trè piti; men legliz yo ak Advantis nominal yo, ki konnen lafwa nou ak koutim nou yo (paske yo te rayi nou poutèt Saba a, paske yo pa t kapab demanti li), pral trayi sen yo epi denonse yo bay Katolik yo kòm moun ki meprize enstitisyon pèp la; sa vle di, yo obsève Saba a epi yo meprize dimanch.”

“Lè sa a, Katolik yo va mande Pwotestan yo pou yo kontinye, epi yo va pibliye yon dekrè ki di tout moun ki pa vle obsève premye jou semèn nan, olye setyèm jou a, dwe mouri. Epi Katolik yo, ki gen anpil moun nan pami yo, va kanpe bò kote Pwotestan yo. Katolik yo va bay pouvwa pa yo a bay imaj bèt la. Epi Pwotestan yo va travay menm jan manman yo te travay anvan yo pou detwi sen yo. Men, anvan dekrè yo a pote oswa bay fwi, sen yo va delivre pa Vwa Bondye.” Spalding and Magan, 1, 2.

Nan pasaj la gen de gwoup “nominal,” ki vle di “nan non sèlman,” ki trayi moun fidèl Bondye yo bay Katolik yo. Konpreyansyon Ellen White sou legliz nominal yo ak Advantis nominal yo diferan de sa yo vrèman reprezante nan dènye jou yo; paske, nan konpreyansyon pa li, yon “Advantis nominal” ta reprezante yon kretyen ki deklare li kwè nan retou Kris la. Men pwofèt yo pale plis pou dènye jou yo pase pou jou kote yo menm yo te viv la, e yon “Advantis nominal,” nan dènye jou yo, reprezante legliz Advantis Setyèm Jou Laodise a, epi legliz nominal yo se desandan sila yo ki te vin tounen pitit fi Wòm yo an 1844.

Advantis Setyèm Jou yo pral rayi “moun ki pa parèt enpòtan yo,” ki se vrè reprezantan Bondye yo, paske yo “pa kapab demanti verite sou Saba a,” ki reprezante Saba repo tè a. Legliz Advantis Setyèm Jou a deklare li soutni setyèm jou a kòm jou adorasyon an, men nan dènye jou yo, Saba yo pa kapab demanti a se “sèt fwa” yo, nan Levitik vennsis, ki te premye verite fondamantal yo te rejte an 1863.

Pasaj la nou ap konsidere la idantifye dinamik pwofetik ki asosye ak listwa ki kòmanse ak lwa dimanch k ap vini byento a; men listwa final eprè la ki swiv lwa dimanch lan, se anndan Etazini li akonpli an premye. Nan lwa dimanch lan, Etazini pral fòse tout lemonn drese yon imaj pou bèt la; men anvan yo akonpli travay sa a, yo pral deja drese yon imaj pou bèt la anndan Etazini.

“Lè Amerik, peyi libète relijye a, va ini ak Papote a pou fòse konsyans epi kontrenn lèzòm pou yo onore fo saba a, pèp tout peyi sou latè a va mennen pou yo suiv egzanp li.” Testimonies, volim 6, 18.

«Les nations étrangères suivront l’exemple des États-Unis. Bien qu’elle ouvre la voie, la même crise viendra pourtant sur notre peuple dans toutes les parties du monde.» Témoignages, volume 6, 395.

Gwo tès pou pèp Bondye a rive anvan lwa dimanch lan, paske nan moman lwa dimanch lan pwobasyon an fèmen pou Advantis Setyèm Jou yo. Tès sa a reprezante kòm fòmasyon imaj bèt la, epi imaj bèt la se konbinezon legliz ak leta, kote legliz la gen kontwòl sou relasyon an. Menm jan Pwotestan yo te vin yon pitit fi Wòm an 1844, epi yon pitit fi se imaj manman li, se konsa Pwotestan apostata yo pral akonpli yon travay paralèl nan dènye jou yo, paske Jezi toujou sèvi ak kòmansman yon bagay pou ilistre fen bagay sa a.

Istwa ki reprezante pa “alyans” la nan vèsè venntwa nan chapit onz liv Danyèl la, te reprezante yon pèp apostata ki fè pwofesyon lafwa, ki soti nan peyi bèl pouvwa a, k ap lonje men pou fòme yon inyon ak Wòm. 161 anvan Jezikri rive 158 anvan Jezikri reprezante fòmasyon imaj bèt la, ki rive nan pwen final li nan lwa dimanch la.

Nou pral kontinye etid sa a nan atik ki vin apre a.

“Men, ki sa ‘imaj bèt la’ ye? Epi kijan li dwe fòme? Se bèt ki gen de kòn lan ki fè imaj la, e li se yon imaj pou bèt la. Yo rele l tou yon imaj bèt la. Donk, pou nou konprann kijan imaj la ye ak kijan li dwe fòme, nou dwe etidye karakteristik bèt la li menm nan—papote a.

«Lè legliz premye tan an te vin kòwonpi paske li te vire do bay senplisite levanjil la epi li te aksepte rit ak koutim payen yo, li te pèdi Lespri ak pouvwa Bondye; epi, pou l te kontwòle konsyans pèp la, li te chèche sipò pouvwa sivil la. Rezilta a se te papote a, yon legliz ki te kontwòle pouvwa leta a epi ki te sèvi avè l pou fè pwòp objektif pa li yo avanse, sitou pou pini “erezi.” Pou Etazini fòme yon imaj bèt la, fòk pouvwa relijye a kontwòle gouvènman sivil la nan yon mezi konsa, otorite leta a va sèvi tou pa legliz la pou akonpli pwòp objektif pa li yo.» The Great Controversy, 443.